

JAARVERSLAG 2020

Inhoudsopgave

	Pag.
Voorwoord	2
Persvrijheidsmonitor 2020	3
Zaken die het fonds steunt in 2020	4
Bestuur Persvrijheidsfonds	7
Grondleggers en Ondersteuners	8
Doelstellingen, Statuten en Reglementen	9
ANBI	10
Subsidieaanvraag en Contact	11
Exploitatieoverzicht 2020	12

Voorwoord

Wie de doelstellingen van het Persvrijheidsfonds naast de in 2020 gevoerde procedures legt, zou kunnen concluderen dat het allemaal wel meevalt met de aanvallen op de persvrijheid in Nederland. De concrete zaken zijn letterlijk op de vingers van een hand te tellen. Hoe kan het dan toch dat veel mensen met enige betrokkenheid binnen de journalistiek de overtuiging hebben dat het vakgebied nog wel wat extra bescherming zou kunnen gebruiken?

De conclusie hier moet zijn dat slechts een fractie van de ontsporingen leidt tot formele zaken, maar ook dat er meer manieren zijn om weerstand te bieden aan aanvallen op de journalistieke vrijheid. Gelukkig hoeft niet alles via de rechter te worden bevochten.

Zo heeft de Balie Persvrijheid, in 2019 mede dankzij de inzet van ons fonds in het leven geroepen, haar nut in 2020 ruimschoots bewezen. Dit gratis (online) loket voor iedere journalist, NVJ-lid of niet, met juridisch advies voor én na publicaties heeft laten zien in een behoefte te voorzien. Dat dat niet alleen goed nieuws is, hoeven we niemand uit te leggen. Dat we er de journalistiek een beetje weerbaarder mee hebben kunnen maken, is desondanks een mooie ontwikkeling. De balie bood, onder meer via spreekuren, hulp in ruim honderd zaken. Daaronder waren 8 portretrechtzaken, 22 onrechtmatige publicaties, 16 wob-zaken, 15 strafrechtzaken, en 44 zaken waarbij de persvrijheid in gedrang was. In 2021 stevenen we af op een verdrievoudiging van dat aantal. Daarnaast was de balie een bron van informatie voor de sector en werd er een begin gemaakt met scholingsactiviteiten op redacties en bij opleidingen. Wat ons betreft is deze dienst nu al niet meer weg te denken voor de journalistiek.

Natuurlijk stond 2020 ook voor ons werk grotendeels in het teken van Corona. Het bestuur is daardoor minder frequent bijeen geweest dan in normale jaren. Voor de voortgang van ons debat of de activiteiten die structureel van ons verwacht mogen worden heeft dat gelukkig geen gevolgen gehad. Wat dat betreft heeft ook het Persvrijheidsfonds zich, meer dan ooit, weten te bedienen van alle digitale hulpmiddelen die voor de journalistiek als geheel inmiddels zo vanzelfsprekend zijn geworden.

Bart Brouwers
Voorzitter Persvrijheidsfonds

Persvrijheidsmonitor 2020

De uitbraak van de corona-pandemie speelde in Nederland een grote rol bij de ontwikkelingen op het gebied van persvrijheid. Een deel van het publiek neemt een uitgesproken vijandige houding tegen journalisten aan, bijvoorbeeld wanneer verslag wordt gedaan van demonstraties tegen de coronamaatregelen.

Ook de overheid laat zich gelden: zo mag de pers geen verslag doen van de ruiming van een nertsenfokkerij in verband met het risico op verspreiding van het corona-virus en wordt het de pers moeilijk gemaakt om verslag te doen uit de rechtbank. En er was veel te doen over het verwijderen van desinformatie over corona door platforms als YouTube en Facebook.

De corona-crisis heeft voeding gegeven aan het klimaat waarbij een deel van het publiek zeer kritisch staat tegenover de pers. Actievoerders tegen coronamaatregelen verwijten bijvoorbeeld de NOS 'fake-news' te verspreiden. Journalisten die verslag doen van demonstraties tegen het coronabeleid werden regelmatig lastig gevallen. NOS Nieuws stuurt beveiligers mee met journalisten die verslag doen van demonstraties. In oktober 2020 verwijderde de NOS haar logo van de satelliet- en straalwagens voor tv en radio, uit angst voor agressie en geweld tegen medewerkers. Hoofdredacteur Marcel Gelauff sprak in dit verband van 'een nederlaag voor de journalistiek'.

Ook internationaal is er veel aandacht voor bedreigingen van journalisten, bijvoorbeeld in resoluties van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa en het Europees Parlement van de Europese Unie. Een van de kernthema's van het Actieplan voor Europese democratie van de Europese Commissie is vrijheid en pluriformiteit van de media. De Europese Commissie bereidt regelgeving voor over de veiligheid van journalisten ter bescherming tegen strategische rechtszaken die bedoeld zijn om het publieke debat te smoren (vaak aangeduid als Strategic Litigation against Public Participation, kortweg 'SLAPP'). Er is steeds meer aandacht voor het 'chilling effect' dat veroorzaakt wordt door SLAPPs.

Persvrijheidsmonitor via: www.persvrijheidsfonds.nl

Juridische analyse 2020: www.persvrijheidsfonds.nl

Zie ook www.nvj.nl en www.persvrijheid.nl

Zaken die het fonds steunt in 2020

Kort geding om ruiming nertsenhouderijen te fotograferen is afgewezen

10-06-2020

Freelance fotograaf Olivier Middendorp mag niet aanwezig zijn bij de ruiming van een van de nertsenhouderijen waar het coronavirus is vastgesteld. Dat heeft de rechtbank vrijdag jl. bepaald in een kort geding dat Middendorp met steun van het Persvrijheidsfonds had aangespannen tegen de Nederlandse staat.

De fotograaf had aan de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) toestemming gevraagd om het ruimen van de nertsen te fotograferen. Dat werd woensdag geweigerd, omdat er volgens een ministeriële regeling een bezoekersverbod is voor alle nertsenstallen in Nederland. Dit was reden voor een spoed kort geding omdat de ruiming deze week plaatsvond.

Het Persvrijheidsfonds steunde Middendorp in deze zaak omdat zijn grondrecht op vrijheid van informatie door het besluit van de NVWA werd beperkt. Tevens is het fonds van mening dat het hier gaat om een principiële zaak die van belang is voor de hele beroepsgroep omdat de persvrijheid ten gevolge van de coronamaatregelen onrechtmatig wordt beperkt.

Klacht bij het Europese Hof inzake besloten schouw Nicky Verstappen niet-ontvankelijk verklaard

30-07-2020

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft de klacht over het weren van de pers tijdens de schouw in de zaak Nicky Verstappen niet-ontvankelijk verklaard. Deze beslissing is definitief en er staat geen hoger beroep tegen open.

Voor wat betreft het recht op een openbare terechtzitting als onderdeel van het recht op een eerlijk proces, is het Hof van mening dat de klagers onvoldoende geraakt zijn door de gestelde schending van het artikel. Zij kunnen daarom niet als slachtoffer worden aangemerkt.

Met betrekking tot het recht van vrije nieuwsgaring en het verslag doen van het verloop van rechtszaken, overweegt het Hof dat er op basis van de stukken geen blijk is van een schending van het artikel.

Het Persvrijheidsfonds, die de onderhavige kwestie in eerste aanleg in Kort Geding bij de rechtbank Den Haag steunde en ook de klacht bij het Europese Hof financieel steunde, betreurt de uitspraak van het Hof in deze principiële zaak.

Bestuurswisseling bij Persvrijheidsfonds, Bart Brouwers voorzitter

11-11-2020

Bij de bestuursvergadering van 4 september jl. kondigde de voorzitter van het Persvrijheidsfonds Folkert Jensma aan zijn functie te zullen neerleggen omdat hij kandidaat is voor het vice-voorzitterschap van de NVJ. Een van de huidige bestuursleden, Bart Brouwers, is neemt de voorzittershamer van hem over.

De vacante bestuurszetel zal worden ingevuld door Wilma Haan, adjunct-hoofdredacteur van NOS Nieuws. Eerder was zij freelance verslaggever, redacteur en later adjunct-hoofdredacteur NU.nl, chef bij Het Parool, directeur Open State Foundation en bestuurslid/voorzitter a.i. van de NVJ.

Persvrijheidsfonds steunt fotograaf in Litouwse rechtszaak

02-12-2020

Rob Hornstra, documentaire/fotojournalist, is in Litouwen gedagvaard vanwege de publicatie van een foto van een minderjarige in de publieke ruimte. De moeder van het kind heeft de fotojournalist voor de rechter gedagvaard en eist een schadevergoeding van € 14.000 en vergoeding van de proceskosten.

PERSVRIJHEIDSFONDS

Het Persvrijheidsfonds steunt de journalist in deze procedure omdat hij als freelancer, beschikkend over beperkte middelen, niet in een volwaardige verdediging kan voorzien en aldus belemmerd wordt in de uitoefening van zijn vak. Het Persvrijheidsfonds is van mening dat de journalistieke vrijheid in het gedrang is en dat de vrijheid van onafhankelijk werkende fotografen niet belemmerd mag worden doordat anderen hem financieel op onevenredige wijze willen schaden.

Bestuur

Het bestuur van het Persvrijheidsfonds wordt gevormd door:

- **Bart Brouwers**, voorzitter, hoogleraar journalistiek in Groningen, eigenaar van het Europese journalistieke platform Innovation Origins.
- **Thomas Bruning**, secretaris, algemeen secretaris NVJ, jurist.
- **Auke Visser**, penningmeester, voorheen algemeen directeur Sanoma Men's Magazines, en voormalig zelfstandig mediaconsulent en voorzitter EMMA (European Magazine Media Association). Thans voorzitter van het Lucas Ooms Fonds.
- **Mariëtte Wolf**, mediahistoricus en programmaleider van het onderzoek Dekolonisatie, geweld en oorlog in Indonesië, 1945-1950. Oud-directeur van het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten en van het Persmuseum.
- **Wilma Haan**, adjunct-hoofdredacteur van NOS Nieuws. Eerder was zij freelance verslaggever, redacteur en later adjunct-hoofdredacteur NU.nl, chef bij Het Parool, directeur Open State Foundation en bestuurslid/voorzitter a.i. van de NVJ.
- **Ward Wijndelts**, hoofdredacteur Vrij Nederland, werkte van 2001-2017 voor [NRC Media](#). Daarvoor was hij literair verslaggever voor [NRC Handelsblad](#), ook was hij plaatsvervangend chef bij nrc.next.

Grondleggers en Ondersteuners

Grondleggers

Het Nederlands Genootschap van Hoofdredacteuren en de Nederlandse Vereniging van Journalisten zijn de grondleggers van het Persvrijheidsfonds, de komende jaren ook materieel.

Onderstaande partijen ondersteunen of hebben in het verleden bijgedragen aan de middelen van het Persvrijheidsfonds.

Ondersteuners

- Stichting Democratie en Media
- Stimuleringsfonds voor de Journalistiek
- Nederlandse Publieke Omroep
- Het Financieele Dagblad
- Regionale Publieke Omroep (RPO) , voorheen stichting ROOS
- NTR, voorheen Nederlandse Programma Stichting (NPS)
- Stichting Reprorecht
- RTL Nieuws
- IFJ - International Federation of Journalists
- Sanoma Media
- Kennedy van der Laan Advocaten & Notarissen
- Talpa TV, voorheen SBS Productions B.V.

Doelstellingen

De Stichting Persvrijheidsfonds heeft de volgende doelstellingen:

- Het entameren en ondersteunen van juridische procedures die een principiële karakter hebben en die het de beroepsgroep mogelijk blijven maken in zoveel mogelijk vrijheid haar werk te kunnen doen;
- Het verdedigen van de persvrijheid in de ruimste zin van het woord;
- Gelden ter beschikking te stellen voor het voeren van principiële procedures, die persvrijheid van de Nederlandse media en meer specifiek het werken van die media in de meest optimale ongehinderde omstandigheden mogelijk moeten maken;
- Het -onder meer in rechte- kunnen aanvechten en/of bestrijden van alle door overheid of anderen direct of indirect opgeworpen belemmeringen, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Statuten

www.persvrijheidsfonds.nl

Reglementen

www.persvrijheidsfonds.nl

ANBI

De stichting Persvrijheidsfonds is per 1 juli 2019 door de belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Omdat alle ANBI's per 1 januari 2014 een publicatieplicht hebben vindt u op deze pagina alle gegevens van de stichting Persvrijheidsfonds op een rijtje.

De officiële naam: Stichting Persvrijheidsfonds

KvK-nummer: 34286584

Fiscaalnummer: 818650850

Post- en bezoekadres:

Johannes Vermeerstraat 22
1071 DR Amsterdam

Telefoonnummer: 020-303 9700

Emailadres: mail@persvrijheidsfonds.nl

Doelstelling

Het Persvrijheidsfonds staat voor het verdedigen van de persvrijheid in de ruimste zin van het woord en voor het starten en ondersteunen van juridische procedures met een principieel karakter. Tevens staat het Persvrijheidsfonds voor het -onder meer in rechte- kunnen aanvechten en/of bestrijden van alle door de overheid of anderen direct of indirect opgeworpen belemmeringen.

Alle relevante gegevens zijn te vinden in de jaarverslagen vanaf 2009 tot en met 2019. In de jaarverslagen vindt u onder andere informatie over:

- het bestuur van de stichting en de beloning;
- een actueel verslag van activiteiten;
- de balans en de staat van baten en lasten.

Beleidsplan 2019–2023: www.persvrijheidsfonds.nl

Subsidieaanvraag

Een verzoek om een financiële bijdrage in een juridische procedure wordt in beginsel gedaan door de betrokken journalist of het betrokken medium. Uiteraard kunt u de aanvraag van een nadere toelichting laten voorzien door een gemachtigd advocaat/jurist.

Wij verzoeken u bij uw aanvraag minimaal in te gaan op de volgende drie punten:

1. Op welke wijze wordt (worden) u en/of daarmee uw vakgenoten belemmerd in de uitoefening van het vak?
2. Indien relevant: in hoeverre heeft u zelf voldaan aan de correcte en zorgvuldige uitoefening van het vak?
3. Voor welk bedrag zoekt u steun bij het fonds en hoe groot is dat bedrag ten opzichte van de totale kosten van de procedure? Wordt uw zaak door anderen gesteund, dan willen we graag weten wie de medefinanciers zijn en tegen welk bedrag.

Als aan u subsidie wordt toegekend zal het bestuur van het Persvrijheidsfonds duidelijk aangeven per wanneer de subsidie ingaat en voor welke procedure deze bestemd is.

De door het Persvrijheidsfonds toegezegde financiële bijdrage moet binnen twee jaar na afronding van de desbetreffende procedure gedeclareerd worden bij het fonds anders komt de bijdrage te vervallen.

Als er relevante stukken zijn die uw aanvraag kunnen onderbouwen wilt u deze dan meezenden? Wilt u de aanvraag tevens voorzien van uw e-mailadres en telefoonnummer? De aanvraag kan per post of per e-mail ingediend worden bij het Persvrijheidsfonds.

Contact

Stichting Persvrijheidsfonds
Postbus 75997
1070 AZ Amsterdam

Telefoon : 020-3039700 (via de NVJ-centrale)

E-mail : mail@persvrijheidsfonds.nl

STICHTING PERSVRIJHEIDSFONDS

Balans per 31 december	2020	2019
ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa	(1) € 53.302,40	€ 62.778,02
Liquide middelen	(2) € 70.946,88	€ 84.389,60
Totaal	<u>€ 124.249,28</u>	<u>€ 147.167,62</u>
PASSIVA		
<i>Eigen Vermogen</i>		
Algemene reserve	(3) € 71.749,28	€ 82.932,62
Kortlopende schulden	(4) € 52.500,00	€ 64.235,00
Totaal	<u>€ 124.249,28</u>	<u>€ 147.167,62</u>
Staat van baten en lasten		
Baten		
Baten van particulieren	(5) € 50,00	€ 705,00
Baten van bedrijven	(6)	€ 178,72
Baten van andere organisaties zonder winststreven	(7)	€ 85.000,00
Som van de baten	€ 50,00	€ 85.883,72
Lasten		
Besteed aan de doelstelling	(8) € 7.500,00	€ 110.285,00
Kosten beheer en administratie	(9) € 3.733,34	€ 9.053,12
Som van de lasten	€ 11.233,34	€ 119.338,12
Saldo voor financiële baten en lasten	<u>€ -11.183,34</u>	<u>€ -33.454,40</u>
Saldo financiële baten en lasten	(10) € -	€ 30,02
Saldo van baten en lasten	<u>€ -11.183,34</u>	<u>€ -33.424,38</u>
Bestemming saldo van baten en lasten		
Onttrekking aan Algemene reserve	€ -11.183,34	€ -33.424,38

Toelichting op de balans

(1) Vorderingen en overlopende activa

	2020	2019
NVJ, voorgesloten bedrag	3.302,40	2.748,00
Nog te ontvangen subsidie		
- van <i>lira</i>	25.000,00	35.000,00
- van <i>Stimuleringsfonds v/d J.</i>	25.000,00	25.000,00
Nog te ontvangen rente	-	30,02
	<u>53.302,40</u>	<u>62.778,02</u>

De nog te ontvangen subsidie is voor het project Juridische Balie Persvrijheid. Door Lira was een garantstelling voor 35K toegekend. Het project is in 2020 afgerond en Lira heeft uiteindelijk 25K voor het project toegekend.

(2) Liquide middelen

	2020	2019
ING betaalrekening	881,88	119,62
ING spaarrekening	70.065,00	84.269,98
	<u>70.946,88</u>	<u>84.389,60</u>

De onder de liquide middelen opgenomen banktegoeden zijn direct opvraagbaar.

(3) Algemene reserve

	2020	2019
Stand per 1 januari	82.932,62	116.357,00
Resultaat boekjaar	-11.183,34	-33.424,38
Stand per 31 december	<u>71.749,28</u>	<u>82.932,62</u>

(4) Kortlopende schulden

	2020	2019
NVJ, Balie Persvrijheid		60.000,00
Brandeis, Nickey verstappen		4.235,00
Rob Hornstra	2.500,00	
	<u>2.500,00</u>	<u>64.235,00</u>

De kortlopende schulden bestaan uit toezeggingen die binnen 1 jaar in rechte afdwingbaar zijn.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(5) Baten van particulieren

	2020	2019
Hr. W. Reijngoud		165,00
Sjoerd de Jong		500,00
V.A.J Koperdraat	50,00	40,00
	<u>50,00</u>	<u>705,00</u>

(6) Baten van bedrijven

	2020	2019
Yellow Communications		178,72

(7) Baten van andere organisaties zonder winststreven

	2020	2019
Lira		35.000,00
Stimuleringsfonds voor de J.		50.000,00
	<u>-</u>	<u>85.000,00</u>

In 2019 zijn de baten genomen voor het uitvoeren van het project Juridische Balie Persvrijheid.

(8) Besteed aan de doelstelling

	2020	2019
NVJ, project Persveilig		15.000,00
NVJ, Balie Persvrijheid		85.000,00
Brandeis, Nicky verstoppen		10.285,00
Olivier Middendorp	5.000,00	
Rob Hornstra	2.500,00	
	<u>7.500,00</u>	<u>110.285,00</u>

(9) Kosten beheer en administratie

	2020	2019
Bestuurskosten		390,00
Website		3.006,85
Statutenwijziging		699,65
Bankkosten betaalrekening	103,34	116,62
Persvrijheidsmonitor	3.630,00	4.840,00
	<u>3.733,34</u>	<u>9.053,12</u>

(10) Saldo financiële baten en lasten

	2020	2019
Rente van ING spaarrekening		30,02